

Voorwoord

Bij de herdenking van dit honderdvijftigjarig bestaan passen vreugde en dankbaarheid. Zij hebben de stoot gegeven tot de samenstelling van dit boekje, waaraan enige leden van de Staf van het Rijksmuseum, onder leiding van Th. H. Lunsingh Scheurleer, hun beste krachten hebben gewijd.

Vreugde en dankbaarheid. Toch zal het niemand verwonderen dat ik, bij het overdenken van de geschiedenis van dit museum, mij soms heb betrappt op de gedachte: 'hoe anders had het kunnen zijn'.

Vergelijking met de grote zusterinstellingen in Europa wekt wel enige afgunst op. Hoeveel rijker en completer zijn deze niet. Zij hebben, toen in de 19de eeuw de kunstwerken als het ware voor het grijpen lagen, van hun kansen gebruik gemaakt. Alleen Nederland heeft terzelfdertijd een bijna totale uitverkoop van zijn kunstbezit gehouden.

Desondanks heeft het Rijksmuseum in het buitenland een enorme reputatie; het behoort in het eigen land tot de meest populaire instellingen. Hoe komt dit? Is de verzameling Hollandse 17de eeuwse schilderkunst, trots de vele leemten, toch rijk genoeg om de op dit punt verwende vreemdeling te verbluffen? Is het, omdat het Rijksmuseum in Rembrandts Nachtwacht een 'vedette' bezit, welke geen toerist in Amsterdam mag verzuimen? Of is het gebouw, de ondanks alle bezwaren onvolprezen schepping van Cuypers, voor de kunstwerken zulk een indrukwekkend kader, dat het tot de verbeelding van de bezoeker spreekt?

Na een vertrouwde omgang van bijna veertig jaar benijd ik hen die voor het eerst het gebouw betreden en met onbevangen ogen de Rembrandts, de Vermeers en zovele andere kostelijke zaken aanschouwen. Misschien zou ik, op hun plaats, de gemiste kansen minder zwaar tellen.

Onvergankelijk blijft echter de dankbaarheid tegenover hen die het Rijksmuseum gesticht en, tegen alle zuinigheid en gebrek aan durf in, groot gemaakt hebben. Ik noem slechts Lodewijk Napoleon, Meerman, Apostool, Dupper, Van der Hoop, Victor de Stuers, Jozef Cuypers, de Drucker-Frasers, Schmidt Degener, wier namen, voorzien van een lichtend aureool, men in de volgende bladzijden zal aantreffen.

D. C. Röell